

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΣΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΕΠΕΛΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΝΕΡΓΗΜΑΤΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

«Ένταξη Παιδιών Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών στο Σχολείο - για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»
Επιστημονική Υπεύθυνη: Καθηγήτρια Ζωή Παπανασούμ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ:

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:

Διεύθυνση, συνεργασία, μεθόδευση

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Αθήνα, 19 - 20 Μαΐου 2006

Δύο εναλλακτικές πρακτικές διδασκαλίας σε μικτή τάξη

Γεωργία Βαϊτσου

Φιλολόγος

A. Συνεργατική Διδασκαλία:

Δύο εκπαιδευτικοί στην ίδια τάξη εργάζονται με τον ίδιο στόχο, έχοντας ισότιμη σχέση και χρησιμοποιώντας ο καθένας τις ειδικότερες γνώσεις του για να πετύχουν σε συνεργασία το καλύτερο αποτέλεσμα:

- σχέση εκπαιδευτικών (μόνιμος - προγράμματος)
- διάταξη χώρου (θρανία - εποπτικά μέσα)
- σχηματισμός ομάδων μαθητών (κριτήρια)
- παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένο στην τάξη και τις απαιτήσεις της (προϋποθέσεις)
- εκπαιδευτική διαδικασία
- πρακτικό παράδειγμα: α) υλικό στο μάθημα της Γλώσσας Α' Γυμνασίου
β) τι συνέβη στην τάξη
- τελικές εκτιμήσεις (σύντομα)

B. Πώς 'ζωντανεύει' μια ενότητα του μαθήματος Γλώσσα Α' Γυμνασίου (το παράδειγμα 'θάλασσα')

- οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες
- συλλογή υλικού: πώς, με ποια κριτήρια
- σύνθεση
- γιατί καταλαβαίνουν τη γραμματική πιο ευχάριστα και τη θυμούνται: γραμματική φαντασίας

Κουλτούρα του σχολείου και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών: ζητήματα ενός πρακτικού και υπαρκτού προβληματισμού

Κώστας Θεριανός

Δρ. Επιστημών της Αγωγής
kostastherianos@hotmail.com

Η κουλτούρα του σχολείου, οι βαθύτερες παραδοχές και αντιλήψεις του διευθυντή και των εκπαιδευτικών για την εκπαίδευση και τη διδασκαλία, οι οποίες προσδιορίζουν τη συμπεριφορά τους σε κάθε πτυχή της σχολικής ζωής, είναι καθοριστική για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η κριτική τοποθέτηση, η διάθεση για αλλαγή και βελτίωση του σχολείου, η εναλλακτική παιδαγωγική προσέγγιση που προέρχονται από έναν εκπαιδευτικό σε ένα σχολείο δεν μπορούν να αποδώσουν καρπούς όταν η πλειονότητα του συλλόγου διδασκόντων και ο διευθυντής είναι τοποθετημένοι αντίθετα με αυτά και δεν τα ευνοούν. Η παρούσα εισήγηση περιγράφει τις τρεις βασικές μορφές σχολικής κουλτούρας (ατομισμός, τεχνητή συναδελφικότητα, γνήσια συνεργασία) και παρουσιάζει ευρήματα διετούς εθνογραφικής έρευνας σε τρία γυμνάσια που είχαν αναπτυχθεί διαφορετικές και διακριτές μορφές κουλτούρας και πώς επηρέαζαν τους εκπαιδευτικούς στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Σκοπός της εισήγησης είναι μέσα από την παρουσίαση των παραδειγμάτων να αναπτυχθεί προβληματισμός και διάλογος τόσο για το ζήτημα της πρακτικής μας στο σχολείο (πώς μπορεί να αναπτυχθεί γνήσια

συνεργατική κουλτούρα και να αναπτυχθεί ο εκπαιδευτικός) όσο και για το κατά πόσο οι μορφές τεχνητής συναδελφικότητας που προωθούν οι καινοτομίες των Διαθεματικών Προγραμμάτων Σπουδών και της Ευέλικτης Ζώνης στο πλαίσιο του σημερινού γυμνασίου δημιουργούν τους όρους της ανάπτυξης συνεργατικής κουλτούρας ή εγκλωβίζουν στην κυρίαρχη παιδαγωγική και ανατροφοδοτούν την κουλτούρα του ατομισμού.

Λογοτεχνία, Σχολικά Εγχειρίδια και Κινηματογράφος

Ελευθέριος Καριάτογλου
Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων
kariatog@mailbox.gr

Αξιοποίηση από τα νέα βιβλία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' και Β' Γυμνασίου της ενότητας «Μετανάστευση, αποδημία, ξενιτιά, προσφυγιά». Θα μπορούσε μάλιστα να συνδυάσει ο καθηγητής/τρια το λογοτεχνικό κείμενο με προβολή κινηματογραφικής ταινίας, από αυτές που προτείνει το ΚΕΜΕΤΕ/ΟΛΜΕ. Ο συνδυασμός αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον εάν συνεκτιμηθεί και η μελέτη προσφορά του Κινηματογραφικού Αρχείου του ΥΠΕΞ και της αντίστοιχης υπηρεσίας του, καρπός δράσης της οποίας είναι σειρά τόμων πρακτικών με θέμα Μετανάστευση –Κινηματογράφος.

Διδάσκω «διαπολιτισμικά»: μια εισαγωγή

Αναστασία Κεσίδου
Λέκτορας, Α.Π.Θ.
akesidou@edlit.auth.gr

Στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια το πεδίο της «διαπολιτισμικής διδακτικής» που αποβλέπει στην ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων και την εφαρμογή προγραμμάτων διαπολιτισμικού περιεχομένου στη μικτή σχολική τάξη. Στόχος του πεδίου είναι να δημιουργηθούν συνθήκες γλωσσικής και πολιτισμικής επαφής και ανταλλαγής στο πλαίσιο ολόκληρης της τάξης και του σχολείου, να ενισχυθεί η μαθησιακή πορεία των μαθητών, καθώς και να προταθούν λύσεις για την επιτυχή ενσωμάτωση των δίγλωσσων παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην καθημερινή σχολική πρακτική. Μία τέτοια προσέγγιση αξιοποιεί το γλωσσικό και πολιτισμικό κεφάλαιο των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών, αναγνωρίζοντας τη σημασία του για την ομαλή γνωστική και ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και προωθεί την αλληλεπίδραση του συνόλου των μαθητών που απαρτίζουν τη μικτή τάξη. Σε αυτό το πλαίσιο οι διδακτικές προσεγγίσεις που αναπτύσσονται αφορούν, για παράδειγμα, εφαρμογές σε συγκεκριμένα μαθήματα του σχολικού προγράμματος ή εφαρμογές διαθεματικών προσεγγίσεων, το σχεδιασμό και την εφαρμογή διδακτικών ενοτήτων με διαπολιτισμική χροιά (στην κατεύθυνση της ανάπτυξης μιας διαπολιτισμικής διάστασης στο πρόγραμμα διδασκαλίας), καθώς και την αξιοποίηση εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας (ομαδοκεντρική, μέθοδος project, εξατομικευμένη, μοντέλα συνδιδασκαλίας εκπαιδευτικών κτλ.). Η σύντομη αυτή εισήγηση έχει ως στόχο να παρουσιάσει τις θεωρητικές παραδοχές και να συζητήσει τις βασικές πρακτικές εφαρμογές του πεδίου της διαπολιτισμικής διδακτικής.

Ο ρόλος της βιβλιοθήκης στην προώθηση της πολυπολιτισμικότητας

Άρτεμις Μαρκοπούλου
Εκπαιδευτικός

- Ενεργοποίηση των μαθητών που έχουν πρόβλημα με το λόγο του βιβλίου και του καθηγητή. Συνήθως πρόκειται για μαθητές που οι γονείς τους είναι οικονομικοί μετανάστες ή προέρχονται από περιθωριοποιημένες οικογένειες.
- Τα βιβλία της ιστορίας είναι γραμμένα σε μια εποχή που δεν υπήρχε η ανάγκη της πολυπολιτισμικότητας και συγκρούονται συχνά με τη σύγχρονη πραγματικότητα της τάξης, π.χ. Βουλγαροκτόνος, κομιτατζήδες. Μέσα από την εικόνα και τη μουσική προβάλλονται – στη βιβλιοθήκη- τα στοιχεία που ενώνουν την Ελλάδα με τα Βαλκάνια, τη Μεσόγειο και την Εγγύς Ανατολή, κυρίως στο μάθημα της Βυζαντινής και Νεότερης Ιστορίας στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.
- Στο μάθημα της Μουσικής και της Γεωγραφίας στη Β' Γυμνασίου οι αλλοδαποί μαθητές μεταφέρουν τους ήχους, τις μυρωδιές και τις γεύσεις της πατρίδας τους.

**Ακούς τη γλώσσα μου, μαθαίνω και μιλώ τη δική σου,
σ' εμπιστεύομαι**

Θεοδοσία Πενταρβάνη
Διευθύντρια 7ου Γυμνασίου Ζωγράφου

Στην παρέμβαση αυτή καταγράφεται η εμπειρία από μια διαπολιτισμική δραστηριότητα που υλοποίησε το 7ο Γυμνάσιο Ζωγράφου και λειτούργησε ως μοχλός ανάπτυξης της αυτοεκτίμησης, της ετεροαποδοχής, της κοινωνικής ένταξης αλλοδαπών μαθητών και κυρίως της ανάπτυξης σχέσεων εμπιστοσύνης στα μέλη της Σχολικής Κοινότητας.

Γίνεται αναφορά στους στόχους μας, στη συλλογή υλικού, στο στήσιμο παράστασης, στη διαχείριση του διαπολιτισμικού υλικού, στο κλίμα που δημιουργείται, στον απόηχο που διαπερνά την κοινωνία της περιοχής και στα συμπεράσματα.

**Η διδασκαλία της λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.
Μια διαπολιτισμική πρόταση**

Δρ. Μαρία Πεσκετζή
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
gpezt@otenet.gr

Η συγκρότηση ομάδων λογοτεχνικής ανάγνωσης είναι ένας δημιουργικός τρόπος προσέγγισης της λογοτεχνίας στο σχολείο. Η ανάγνωση κειμένων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης βοηθάει τους μαθητές να διευρύνουν το ιστορικό και πολιτισμικό τους ορίζοντα και να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τη νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα. Οι στόχοι αυτών των ομάδων, ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να λειτουργήσουν στο σχολείο και τα αποτελέσματα τους θα

παρουσιαστούν με βάση την περιγραφή ενός πειραματικού προγράμματος φιλιαναγνωσίας, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο 3^ο Λύκειο Βύρωνα από το 1998 έως το 2001.

Διαπολιτισμικός Διάλογος

Ελένη Σπαθάρη- Μπεγλίτη

Προϊσταμένη Παιδαγωγικής και Επιστημονικής Καθοδήγησης
Περιφερειακής Δ/σης Εκ/σης Αττικής

Στο χώρο της εκπαίδευσης συνυπάρχουν διάφορες δράσεις οι οποίες, λειτουργώντας παραπληρωματικά στο χώρο του σχολείου, θα μπορούσαν να προωθήσουν περαιτέρω το διαπολιτισμικό διάλογο. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο της Ευρώπης, θέλοντας να προασπίσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και να προάγει την Ευρωπαϊκή ταυτότητα, δημιούργησε ένα χρηστικό εργαλείο, το ευρωπαϊκό portfolio γλωσσών, για την προαγωγή της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας. Θα αναλυθεί η συμβολή του στο διαπολιτισμικό διάλογο.

Διαπολιτισμική προσέγγιση της ανάγνωσης της Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου (Ιστορία των αρχαίων χρόνων)

Άννα Τριανταφύλλου

Σχολική Σύμβουλος Γαλλικών
antriant@otenet.gr

Για μια διαπολιτισμική προσέγγιση της «Ιστορίας των αρχαίων χρόνων» προτείνουμε

- την αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων που μεταδίδονται κύρια με τρόπο υπαινικτικό στο κεφάλαιο «Οι Ανατολικοί λαοί», ώστε να κατανοήσουμε τη συμμετοχή των παραπάνω κειμένων στην αντίληψη του ρόλου της πολιτισμικής επαφής και στον προσδιορισμό των σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνίες, και
- ως ένθετες, ιστορικές πηγές με περιγραφές διαφορετικές απ' αυτές που περιλαμβάνονται στα κείμενα του βιβλίου, για να λειτουργήσουν υποστηρικτικά σε μια διαφορετική ανάγνωση, στοχεύοντας στον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνίες και στη διαμόρφωση μιας φιλοσοφίας γύρω από την αλληλεπίδραση των πολιτισμών.

Ανάπτυξη συνεργατικής κουλτούρας

Βασίλης Τσάφος

Δρ. Επιστημών της Αγωγής
tsaf@otenet.gr

Ο διευθυντής του σχολείου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία αναστοχαστικής πρακτικής για τη διδασκαλία και στη διαμόρφωση ενός συνεργατικού κλίματος στο σχολείο. Στην παρούσα εισήγηση επιχειρείται να ορισθεί

αυτός ο ρόλος με αναφορές στις θεωρητικές αρχές, με βάση τις οποίες ο διευθυντής μπορεί να συνδιαμορφώσει μαζί με τους εκπαιδευτικούς τη σχολική ζωή και να συντονίσει τις ενδοσχολικές δράσεις, ώστε να πείσει όχι τόσο με το λόγο του αλλά κυρίως με τη δράση του τους εκπαιδευτικούς να εμπλακούν σε γνήσιες συνεργατικές πρακτικές. Τονίζεται επίσης ότι η συνεργατική αυτή κουλτούρα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να διαμορφωθεί και να λειτουργήσει το διαπολιτισμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο θα εξελιχθεί η εκπαιδευτική διαδικασία. Η εισήγηση ολοκληρώνεται με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων από σχετικές συνεργατικές δράσεις με ιδιαίτερη αναφορά στο ρόλο του διευθυντή σε αυτές.

Διδάσκοντας σε ένα συνεργατικό διαπολιτισμικό πλαίσιο

Βασίλης Τσάφος
Δρ. Επιστημών της Αγωγής
tsaf@otenet.gr

Οι εκπαιδευτικοί, που καλούνται να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα που αφορά στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων, και κυρίως της γλώσσας, σε αλλοδαπούς μαθητές, καλούνται ουσιαστικά να εμπλακούν σε εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές. Συμμετέχουν δηλαδή σε διαδικασίες που προϋποθέτουν ορισμένο πλαίσιο δράσης βασισμένο στις αρχές της αποδοχής του διαφορετικού, του αλληλοσεβασμού, της συνεργασίας, της σύνθεσης... Στην παρούσα εισήγηση θα οριστούν οι αρχές αυτές και θα συσχετιστούν με την διαπολιτισμική αγωγή, στο πλαίσιο της οποίας θα εξελιχθούν οι εκπαιδευτικές δράσεις, με αναφορές σε συγκεκριμένα παραδείγματα: συνεργασία και συνευθύνη εκπαιδευτικού του σχολείου και εξωτερικού συνεργάτη στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας, (πλαίσιο και διαδικασίες), ο ρόλος των διδασκόντων στην ενδυνάμωση των μαθητών μέσα από τη διδασκαλία.

Διευθύνοντας μια σχολική μονάδα

Παρασκευή Χατζηπαναγιώτου
Δρ. Παιδαγωγικής
voulacha@edlit.auth.gr

Κάθε εκπαιδευτικός οργανισμός οφείλει να λειτουργεί αποτελεσματικά, να διαχειρίζεται ορθολογικά υλικούς και άυλους πόρους, αλλά και συνεχώς να βελτιώνει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του. Επίσης οφείλει να δίνει έμφαση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του, η οποία και προσδιορίζει την αποτελεσματικότητα του σκοπού ύπαρξής του ως οργανισμού.

Στο πλαίσιο της εισήγησης θα αναλυθούν οι λειτουργίες του προγραμματισμού, της οργάνωσης και της διεύθυνσης, με βάση τις οποίες μια σχολική μονάδα συγκεκριμενοποιεί τους σκοπούς λειτουργίας της, περιγράφει την υφιστάμενη κατάσταση στον οργανισμό καταγράφοντας αδυναμίες και σημεία υπεροχής, αναπτύσσει σχέδια δράσης, καθορίζει τις προτεραιότητες που θα εφαρμοστούν και προσδιορίζει τις σχέσεις εργασίας δίνοντας έμφαση στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας.

